

INSTRUMENTE FINANCIARE ÎN CADRUL POLITICII DE COEZIUNE 2014-2020

POLITICA DE COEZIUNE 2014-2020

Noile norme și noua legislație care reglementează următoarea rundă de investiții din cadrul politicii de coeziune pentru perioada 2014-2020 au fost aprobate de Consiliul Uniunii Europene în luna decembrie 2013.

Această fișă informativă face parte dintr-o serie de astfel de fișe și evidențiază elementele-cheie ale noii abordări.

Cuprins

Care este scopul?

Principalele caracteristici ale noului cadru juridic și de politică

Ce s-a schimbat față de perioada 2007-2013?

Care sunt efectele practice?

Instrumentele financiare reprezintă un mod eficient – din punctul de vedere al utilizării resurselor – de mobilizare a resurselor din cadrul politicii de coeziune în vederea realizării obiectivelor strategiei Europa 2020. Țintite către proiecte cu potențială viabilitate economică, instrumentele financiare oferă sprijin investițiilor prin împrumuturi, garanții, investiții de capital și alte mecanisme purtătoare de risc, care pot fi combinate cu asistență tehnică, subvenții la dobândă sau contribuții la comisioanele de garantare în cadrul aceleiași operațiuni.

Pe lângă avantajele evidente pe termen lung ale reciclării fondurilor, instrumentele financiare contribuie la mobilizarea unor co-investiții publice sau private suplimentare în vederea soluționării deficiențelor de piață, în conformitate cu prioritățile strategiei Europa 2020 și ale politicii de coeziune. Structurile de punere în aplicare a acestora implică un plus de expertiză și know-how, care contribuie la creșterea eficienței și eficacității alocării de resurse publice. Mai mult, aceste instrumente furnizează o gamă variată de stimulente pentru îmbunătățirea performanței, inclusiv o mai mare disciplină financiară la nivelul proiectelor care beneficiază de sprijin.

Instrumentele financiare sunt utilizate în scopul realizării de investiții în cadrul fondurilor structurale începând cu perioada de programare 1994-1999. Relativa importanță a acestora a crescut în cursul perioadei de programare 2007-2013 și, în prezent, acestea reprezintă în jur de 5 % din totalul resurselor Fondului european de dezvoltare regională (FEDR). În lumina situației economice actuale și a resurselor publice tot mai limitate, este de așteptat ca rolul instrumentelor financiare în cadrul politicii de coeziune să fie tot mai mare în perioada de programare 2014-2020.

Care este scopul?

[↑ Sus](#)

Bazându-se pe experiențele realizărilor înregistrate cu ajutorul instrumentelor financiare din ciclurile actuale și anterioare ale politicii de coeziune și evidențiind importanța conferită acestora în Cadrul financiar multianual 2014-2020, cadrul juridic și de politică pentru perioada 2014-2020 stimulează o mai mare extindere și consolidare a utilizării instrumentelor financiare în cursul noii perioade de programare, ca alternativă mai eficientă și durabilă care vine în completarea finanțării tradiționale bazate pe subvenții.

Principalele caracteristici ale noului cadru juridic și de politică [↑ Sus](#)

Pentru a încuraja și spori utilizarea instrumentelor financiare în cadrul politicii de coeziune în perioada de programare 2014-2020, noul cadru juridic și de politică:

- » oferă o mai mare flexibilitate statelor membre și regiunilor UE în ceea ce privește sectoarele țintă și structurile de punere în aplicare;
- » oferă un cadru stabil de punere în aplicare, întemeiat pe un set clar și detaliat de norme, bazându-se pe orientările și experiențele concrete existente;
- » surprinde sinergiile dintre instrumentele financiare și alte forme de sprijin, cum ar fi subvențiile; și
- » asigură compatibilitatea cu instrumentele financiare instituite și puse în aplicare la nivelul UE în temeiul unor norme de gestionare directă.

Regulamentul de stabilire a unor dispoziții comune include o secțiune separată referitoare la instrumentele financiare – titlul IV (articolele 37-46), oferind o prezentare mai clară a particularităților instrumentelor și a cerințelor de reglementare a acestora. Mai mult, sunt stabilite detalii privind punerea în aplicare în cadrul unei legislații derivate aferente (acte derivate și acte de punere în aplicare).

Prin urmare, va exista un singur set de norme de reglementare a instrumentelor financiare pentru toate cele cinci fonduri ESI, asigurând consecvența cu dispozițiile regulamentului financiar.

Ce s-a schimbat față de perioada 2007-2013?

[↑ Sus](#)

Lărgirea sferei instrumentelor financiare

În comparație cu perioada de programare 2007-2013, normele adoptate pentru instrumentele financiare aferente perioadei 2014-2020 sunt neprescriptive în raport cu sectoarele, beneficiarii, tipurile de proiecte și de activități care urmează să fie sprijinite. Statele membre și autoritățile de gestionare **pot utiliza instrumente financiare în legătură cu toate obiectivele tematice care intră sub incidența programelor operaționale** (PO) și pentru toate fondurile, în cazul în care acest lucru este eficient și eficace.

Noul cadru conține, de asemenea, norme clare care să permită o **combinare mai adecvată a instrumentelor financiare cu alte forme de sprijin, în special cu subvențiile**, întrucât aceasta stimulează mai intens elaborarea de sisteme de asistență bine adaptate, care respectă necesitățile specifice ale statelor membre sau regiunilor.

Instrumentele financiare reprezintă o categorie specială de cheltuieli, iar elaborarea și punerea lor în aplicare cu succes depinde de o evaluare corectă a deficiențelor și necesităților identificate pe piață. Prin urmare, în contextul unui PO, există o nouă dispoziție, potrivit căreia **instrumentele financiare ar trebui să fie elaborate pe baza unei evaluări ex ante**, care să fi identificat deficiențele pieții sau situațiile de investiții sub nivelul optim, necesitățile respective de investiții, posibila participare a sectorului privat și valoarea adăugată rezultată a instrumentului financiar în cauză. O astfel de evaluare *ex ante* va contribui, de asemenea, la evitarea suprapunerilor și contradicțiilor dintre instrumentele de finanțare puse în aplicare de diferiți actori pe diverse niveluri.

O nouă gamă de opțiuni de punere în aplicare

La nivelul statelor membre și regiunilor, mediul operațional al instrumentelor financiare, precum și capacitatea administrativă și expertiza tehnică, necesare pentru punerea în aplicare a acestora, variază în mod semnificativ. Pe acest fond, noile regulamente oferă diverse opțiuni de punere în aplicare, dintre care statele membre și autoritățile de gestionare pot alege cea mai potrivită soluție. Pot beneficia de sprijin prin programele din cadrul fondurilor ESI:

- 1 **Instrumentele financiare instituite la nivelul UE** și gestionate de către Comisie, în conformitate cu regulamentul financiar (gestiune directă sau indirectă). Acesta include dispoziții specifice privind implementarea instrumentelor financiare dedicate, care combină fondurile ESI cu alte surse din bugetul UE și resurse BEI/FEI în vederea stimulării creditării bancare către IMM-uri.

În cadrul acestei opțiuni, contribuțiile PO la instrumentele financiare vor fi rezervate pentru investiții în regiuni și în acțiuni care intră sub incidența PO din care au provenit resursele.

2 **Instrumente financiare instituite la nivel național/regional, transnațional sau transfrontalier** și gestionate direct de către chiar autoritatea de management sau cu răspunderea acesteia. Prin aceste instrumente, autoritățile de gestionare au posibilitatea de a aloca resurse din cadrul programului către:

- a. **instrumentele deja existente sau nou-create**, adaptate în funcție de condițiile și de necesitățile specifice; și
- b. **instrumentele standardizate** (disponibile pe stoc), în cazul cărora termenii și condițiile sunt definite în prealabil și stabilite printr-un act al Comisiei de punere în aplicare. Aceste instrumente ar trebui să fie gata de utilizare pentru o lansare rapidă.

3 **Instrumentele financiare constând numai în împrumuturi sau garanții** pot fi puse în aplicare direct chiar de către autoritățile de gestionare. În astfel de cazuri, autoritățile de gestionare vor fi despăgubite în baza împrumuturilor reale oferite sau a sumelor garanțiilor depuse pentru noi împrumuturi și fără posibilitatea de a percepe costuri sau taxe de gestiune în cadrul operațiunii instrumentelor de finanțare.

Modalități de cofinanțare mai flexibile și stimulente financiare suplimentare

Plățile efectuate de Comisie către autoritățile de gestionare vor fi strict legate pe viitor de punerea în aplicare la fața locului. De asemenea, va exista și o posibilitate de a include în declarația de plată contribuția națională anticipată care urmează să fie mobilizată la nivelul instrumentului financiar sau la nivelul destinatarilor finali în cursul perioadei de eligibilitate.

- 1 Pentru contribuțiile la un **instrument financiar de la nivelul UE, aflat în gestiunea Comisiei** (opțiunea 1 de mai sus), trebuie să fie preconizată o axă prioritară separată în cadrul PO. Rata de cofinanțare pentru această axă prioritară sau program național va fi de până la 100%.
- 2 Pentru contribuțiile la **instrumentele financiare naționale, regionale, transnaționale sau transfrontaliere** (opțiunile 2 a. și b. de mai sus), cota de cofinanțare a UE va crește cu zece puncte procentuale în cazurile în care axa prioritară este pe deplin pusă în aplicare prin instrumente financiare.

Norme clare de gestiune financiară

Bazându-se pe orientările recente adresate statelor membre prin intermediul Comitetului de coordonare a fondurilor (COCOF), regulamentele prevăd continuitate și certitudine în ceea ce privește gestiunea financiară a contribuțiilor UE la instrumentele financiare. Noul cadru conține norme clare în materie de calificare a surselor financiare pe diferitele niveluri ale instrumentelor financiare și cerințe corespunzătoare în materie de eligibilitate și realizări. Regulamentul de stabilire a unor dispoziții comune include următoarele prevederi:

- » contribuțiile din partea UE plătite instrumentelor financiare se plasează în conturi deschise în statele membre și se investesc cu titlu temporar, în conformitate cu principiul bunei gestiuni financiare;
- » dobânzile și alte câștiguri generate la nivelul instrumentului financiar anterior investiției în beneficiul destinatarilor finali se utilizează în aceleași scopuri ca sumele plătite inițial de UE în cursul perioadei de eligibilitate;

- » Cota UE din resursele de capital restituite din investiții, câștiguri, venituri sau profituri generate de investiții se reutilizează până la finalul perioadei de eligibilitate pentru:
  - alte investiții prin aceleași sau alte instrumente financiare, în conformitate cu obiectivele specifice stabilite în cadrul unei priorități;
  - remunerarea preferențială a investitorilor care funcționează după principiul investitorului în economia de piață (MEIP) și care co-investesc la nivelul instrumentului financiar sau al destinatarilor finali; și/sau
  - costuri/onorarii de gestionare.

- » Resursele și câștigurile de capital, precum și alte câștiguri sau profituri care pot fi atribuite contribuțiilor din partea UE pentru instrumentele financiare sunt utilizate în conformitate cu obiectivele PO timp de cel puțin 8 ani de la finalul perioadei de eligibilitate.

Raportarea simplificată privind evoluția punerii în aplicare

Având în vedere procedurile specifice și structurile de punere în aplicare aferente instrumentelor financiare, disponibilitatea raportării datelor privind utilizarea resurselor bugetare provenite din fondurile ESI are o importanță crucială pentru toate părțile interesate din cadrul politicii de coeziune, întrucât permit concluzionarea cu privire la performanța reală a instrumentelor sprijinite și modificările care pot fi necesare pentru garantarea eficacității acestora. Prin urmare, noul cadru le impune autorităților de gestionare să trimită Comisiei un raport specific privind operațiunile, care să cuprindă instrumentele financiare într-o anexă la raportul anual privind punerea în aplicare. Pe baza rapoartelor prezentate, Comisia va furniza rezumate ale datelor colectate.

Care sunt efectele practice?

[↑ Sus](#)

Noile regulamente prevăd ca statele membre și autoritățile de gestionare să beneficieze de o mai mare flexibilitate în elaborarea programelor, atât de a alege între realizarea de investiții cu ajutorul subvențiilor sau al instrumentelor financiare, cât și de a selecta cel mai potrivit instrument financiar. De asemenea, acestea oferă mai multă claritate și certitudine cadrului juridic și de politică al instrumentelor financiare.

Dintr-o perspectivă bugetară, consolidarea instrumentelor financiare, ca fiind catalizatori de resurse publice și private, va ajuta statele membre și regiunile să atingă nivelurile de investiții strategice necesare punerii în aplicare a strategiei Europa 2020.

Mai mult, dacă instrumentele financiare sunt aplicate la scară mai largă și adaptate corespunzător necesităților specifice ale regiunilor și destinatarilor țintă ale acestora, accesul la finanțare poate fi în mod semnificativ îmbunătățit în beneficiul unei palete largi de actori socio-economici din teritoriu. Instrumentele financiare pot servi, de exemplu, întreprinderilor care investesc în inovație, gospodăriilor care doresc să îmbunătățească performanța locuinței lor în materie de eficiență energetică, indivizilor care urmăresc punerea în practică a ideilor lor de afaceri, precum și infrastructurii publice sau proiectelor de investiții productive care îndeplinesc obiectivele strategice ale politicii de coeziune și furnizează rezultatele așteptate ale programelor acesteia.

Pentru mai multe informații

Pentru mai multe fișe informative referitoare la aspecte legate de politica de coeziune:

http://ec.europa.eu/regional_policy/what/future/publication/index_ro.cfm

Pentru informații mai generale privind politica regională a UE:

http://ec.europa.eu/regional_policy/index_ro.cfm